MAASEUDUN TULEVAISUUS
Verkko: maaseuduntulevaisuus.fi
Facebook: facebook.fi/maaseuduntulevaisuus
Twitter: @maastul

PÄÄKIRJOITUS

Postin palvelut pitää turvata

Suomen postilaitoksella on kunniakas ja pitkä historia. Posti perustettiin jo vuonna 1638.

Kaksi ensimmäistä vuosisataa postin kulku perustui postitalonpoikajärjestelmään. 1800-luvun puolivälissä siirryttiin kestikievareihin perustuvaan posteljoonijärjestelmään. Samoihin aikoihin posti ryhtyi hyödyntämään höyrylaivoja ja rautateitä. Postin kuljetusaika Helsingistä Hämeenlinnaan lyheni 12 tunnista 4,5 tuntiin.

Aluksi posti oli vain kaupunkilaisten käytössä, mutta 1890 otettiin käyttöön maalaiskirjeenkanto. Tämän uudistuksen seurauksena useimmat syrjäseutujenkin asukkaista pääsivät postipalvelujen piiriin. Ensimmäinen postilinja-auto aloitti liikennöinnin Rovaniemen ja Sodankylän välillä vuonna 1921.

Sotien aikana normaalin postin lisäksi jaettiin kymmeniä miljoonia lähetyksiä kenttäpostin kautta.

Postinkulun nopeasta kehittymisestä huolimatta vielä 1970-luvulla maaseudulla oli tuhansia kotitalouksia, joille ei postia jaettu.

> Postin yleispalveluvelvoite pitää säilyttää.

Mitä tekemistä Postin historialla on nykyaikaisen Posti Groupin Oy:n kanssa? Ainakin sen, että postin jakelu on monista vaikeuksista huolimatta ollut jo 377 vuotta yhteiskunnan tärkeä peruspalvelu. Tämä tavoite ei ole muuttunut ja vastuu postin kulkemisesta on edelleen valtiovallalla.

Eduskunnan vuonna 2011 hyväksymän uudistetun postilain mukaan Postilla on edelleen yleispalveluvelvoite. Tämä tarkoittaa sitä, että osoitteellinen kirjeposti ja pienet paketit pitää jakaa koko maassa viitenä päivänä viikossa. Tämä velvoite pitää säilyttää myös tulevaisuudessa, vaikka Postin kilpailijoilla ei vastaavaa velvoitetta ole.

Historiasta voi oppia myös, että Posti on elänyt yhteiskunnan muutosten mukana. Viime vuosikymmeninä muutoksen vauhti on kiihtynyt ja se on asettanut myös Postille suuria paineita. Digitalisaatio on vähentänyt kirjeiden ja lehtien jakelumääriä.

Muutospaineita Postia kohtaa on tullut myös EU:sta. Periaatteessa kilpailu postin jakamisesta on ollut mahdollista jo vuodesta 1994 lähtien. Kilpailua ei syntynyt, koska kilpailijoiden olisi pitänyt osallistua Postin yleispalveluvelvoitteen rahoitukseen. Vuonna 2011 hyväksytyssä laissa tätä velvoitetta ei enää ollut.

Kilpailu tulee kiristymään entisestään ensi vuoden alussa, jolloin kilpailu vapautuu täydellä voimalla myös kirjepostissa.

Posti on pyrkinyt vastaamaan muuttuneisiin olosuhteisiin vähentämällä postikonttoreita ja henkilökuntaa sekä nostamalla hintoja. Konttoreita ei ole enää paljoa vähennettäväksi eikä hintoja voi enää nostaa. Henkilökunnan vähentäminen ja muutokset ovat aiheuttaneet ja ovat aiheuttamassa Postille yhteentörmäyksiä työntekijöittensä kanssa.

Postin kulku on takellellut viime aikoina, koska osa työntekijöistä on marssinut ulos. Viikon päästä on odotettavissa noin 4 000 postilaisen lakko. Postilaiset vastustavat Postin aikomusta palkata SOL:in vuokratyöntekijöitä hoitamaan postilaisten tehtäviä. Kiistaa on myös uuden työehtosopimuksen sisällöstä.

Työnantajapuolen mukaan nyt tarvitaan joustavampaa työehtosopimusta ja mahdollisuuksia lisätä alihankintaa erityisesti syrjäseuduilla.

Kiistaa pyritään ratkomaan valtakunnansovittelijan Minna Helteen johdolla. Postin työntekijät ovat saamassa mahdolliselle lakolleen tukea muun muassa SAK:n kuljetusalan liitoilta ja Suomen Elintarviketyöläisten Liitolta.

Joka tapauksessa Posti on muutosten edessä. Asiakkaiden kannalta on kuitenkin tärkeintä, että posti kulkee kaikkialle Suomessa kohtuullisin kustannuksin vähintään viitenä päivänä viikossa. Se on myös Postin työntekijöiden etu.

Postin historia osoittaa, että toimintaympäristön muutoksiin on pystytty vastaamaan ja pysymään kehityksessä mukana. Näin pitää toimia nytkin. Tarvitaan uutta ajattelua ja luovia ratkaisuja.

Haja-asutusalueiden palveluja voidaan säilyttää eri toimijoiden yhteistyöllä. Posti voi halutessaan olla tässä työssä edelläkävijä. Parempi on olla itse toimija kuin passiivinen kohde.

VIERAILIJA

Sote-punnerrus kannatti

Malli ihmisten peruspalvelujen turvaamiseksi on ratkaistu. Lääkäriin on päästävä, sairaudet on hoidettava, ja ne on tehtävä siellä, missä ihmiset ovat. Uskon, että tämä tapahtuu parhaiten niin, että päätöksenteko on lähellä ihmistä ja laajemmilla hartioilla eli uusilla itsehallintoalueilla.

Hallituksen linjaus itsehallintoalueista ja sosiaali- ja terveyspalvelu-uudistuksesta antaa alueille ja alueiden asukkaille mahdollisuuden kehittää omalle seudulle parhaat ja sopivimmat ratkaisut. Tarkoituksena on luoda edellytykset palvelujärjestelmän uudistumiselle ja vähentää julkisen talouden kestävyysvajetta kolmella miljardilla eurolla.

Nyt puhutaan paljon erikoissairaanhoidon ja sairaaloiden vastuidenjaosta. Ihmisen kannalta tärkeimmät palvelut ovat kuitenkin perusterveydenhuollossa ja sosiaalipalveluissa. Ihmisen arkielämän tasolla. Hallituksen ratkaisulla voimme turvata lähipalvelut nykyistä tasavertaisemmin koko maassa.

Ratkaisun ydin on, että Suomeen perustetaan 18 itsehallintoaluetta. Ne pohjautuvat nykyiseen maakuntajakoon. Kullakin itsehallintoalueella on omat vaalit ja kaikki itsehallintoalueet järjestävät sosiaali- ja terveyspalvelunsa. Kolme itsehallintoaluetta järjestää ne yhteistyössä toisen maakunnan kanssa tekemällä siitä yhteistyösopimuksen, joten sote-alueita on 15.

Itsehallintoalueille kootaan lisäksi muita aluehallinnon tehtäviä. Uudistus turvaa myös pienille ja keskisuurille yrityksille mahdollisuudet tarjota palveluja.

Missään nimessä tärkeintä eivät ole rakenteet ja hallinto. Vihdoin ja viimein saamme luotua katkeamattomat hoitoketjut, kun uudistus poistaa tarpeettomat raja-aidat. Esimerkiksi lonkkaleikkaus, sen eri vaiheet ja kuntoutus tapahtuvat sujuvammin. Tieto kulkee. Turha pompottelu

> Nyt on alueilla ja maakunnista muodostuvilla itsehallintoalueilla tekemisen paikka.

luukulta toiselle päättyy. Myös ihmisten mahdollisuuksia valita palvelujensa tuottaja lisääntyy.

Valtionohjausta vahvistetaan. Itsehallintoalueiden yhteistyölle ja tehokkaalle toiminnalle luodaan puitteet yhteen toimivilla tietojärjestelmillä. Lisäksi perustetaan itsehallintoalueiden omistama valtakunnallinen yhteishankintayksikkö ja yhteiset valtakunnalliset tukipalvelut.

Tulevat yhtenäiset tietojärjestelmät toimivat ikään kuin liimana, joiden avulla kansalaisten palvelut nivotaan toiminnallisesti yhteen. Sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottavat näkevät helposti, mitä on tehty ja missä. Ihmiset saavat myös uusien järjestelmien kautta itse tietoa tilanteestaan.

Saimme aikaiseksi historiallisen uudistuksen. Maastamme vähenee toistasataa hallintohimmeliä. Karsimme hallintoa. Siirrymme kohti eurooppalaista virtaviivaista hallintoa. Kotikunnat ovat jatkossakin hyvinvointiyhteiskunnan pohja. Ne voivat keskittyä vastaamaan elinvoimasta ja kuntalaistensa muista palveluista entistä paremmin.

Tämä kokonaisuus ei syntynyt helposti. Se vaati lujasti töitä ja määrätietoista otetta. Paine oli kova. Tämän tehtävän edessä minun oli oltava varma siitä, että nyt tehdyt linjaukset johtavat myös toimeenpanoon ja uudistus on valmis sovitussa aikataulussa. Nyt tämä vaihe on valmis. Sovitut askelmerkit antavat erinomaisen pohjan uudistuksen lainsäädännölliselle valmistelulle. Tästä tulee hyvä.

Ratkaisu antaa riittävän pohjan viedä tämän vaalikauden tärkein uudistus maaliin. Nyt on sovittu rakenteista, mutta työ parempien ja sujuvampien palveluiden luomiseksi on vasta alussa. Nyt on alueilla ja maakunnista muodostuvilla itsehallintoalueilla tekemisen paikka.

JUHA SIPILÄ
keskustan puheenjohtaja, pääministeri
juha.sipila@vnk.fi

TOIVANEN

PÄÄTOIMITTAJALTA

Suuri ratkaisu, suuret riskit

Hallituksen puristama sote- ja aluehallintoratkaisu on historiallinen, ehkä suurin sitten 1600-luvun, jolloin kuningas Kustaa II Adolf rakensi valtakuntaansa valtiojohtoista keskushallintoa.

Nyt hallitus haluaa vallan alueille ja niiden ihmisille.

Lähtökohtana on luottamus siihen, että ihmiset tietävät itse parhaiten, miten heitä koskevat asiat on syytä tehdä.

Ajatus on eurooppalainen. Kansanvaltainen aluehallinto on merkittävä osa monen Euroopan maan hallintomallia. Se puuttuu vain pienimmistä Euroopan maista.

Historiallinen on myös kaavailtu valinnanvapauslainsäädäntö, joka lisää mahdollisuuksia valita julkisen ja yksityisen sote-palvelun välillä.

Historiallinen päätös sisältää myös historialliset riskit. Kirjaan muutaman.

Ensimmäinen riski on se, että ihmiset eivät ymmärrä, mitä hallitus yrittää tehdä.

Siksi on kriittistä, että asia avataan ihmisten kielellä eikä hallintoslangilla, jota ymmärtävät vain ammattilaiset.

Siksi pitäisi muun muassa puhua lääneistä tai maakunnista, joiden merkityksen ihmiset ymmärtävät. Itsehallintoalue on käsitteenä samaa luokkaa kuin avi ja ely, jotka eivät koskaan avautuneet kansalaisille.

Jos ei ymmärrä, on vaikea luottaa. Siksi viestintä on tässäkin ratkaisevaa.

Toinen suuri riski on se, että kaikki tietävä keskushallinto pitää ohjat itsellään eikä sittenkään luota maakuntiin.

Tätä testataan jo soten rahoitusratkaisussa.

Jos valtio kerää veron ja päättää, miten sitä saa käyttää maakunnissa, se on signaali siitä, että maakuntien itsehallinto on puolityhjää puhetta.

Tästä on merkkejä. ”Ensisijaiseksi lähtökohdaksi hallituksessa on sovittu, että rahoituksen hoitaa valtio”, kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen sanoi (MT, 11.11.).

Mikä itsehallinto on rahaton ja vallaton hallinto?

Kolmas riski on se, että hallintouudistus näivettää Suomen taloutta. Niin voi käydä, jos se lisää verotaakkaamme.

Suomi on jo nyt lähes hengiltä verotettu. Korkeat verot tappavat toimeliaisuutta ja ohjaavat taloutta harmaaksi. Monella ei ole varaa kuluttaa, kun verottaja vie paljon. Yrityksillä ei ole varaa rekrytoida ja investoida, kun verotus syö kilpailukykyä.

Historiallinen hallintouudistus voi luoda ison lisäpaineen veroastetta kohtaan.

Siksi poliitikot pelkäävät – ymmärrettävästi – antaa maakunnille verotusoikeutta.

Neljäs riski on siirtymäaika, joka voi olla taloudellisesti kovin raskas.

Sote-uudistuksella haetaan kolmen miljardin säästöjä. Niitä pitäisi tulla, kun ihmisiä hoidetaan kotona ja pidetään terveinä, ja sairaaloita ja laitoksia voidaan sulkea.

Samaan aikaan tehdään sekä sote-palveluissa että aluehallinnossa jättimäisiä henkilöstösiirtoja ja työehtojen yhdenmukaistamisia. Kun niitä on aiemmin tehty, palkkakulut ovat nousseet merkittävästi. Lisäksi luvassa on isoja tietojärjestelmähankkeita.

Tällaiseen on nyt kovin vähän varaa lähivuosina.

Hallinto- ja sote-uudistus on historiallinen ratkaisu. Siihen sisältyy myös historiallisia riskejä.

Jotta hankkeesta ei tule pannukakku, se vaatii poikkeuksellista johtamista ja viisautta sekä vahvaa tahtoa. Jos siinä onnistutaan, se muuttaa perustavalla tavalla suomalaisen kansanvallan luonteen.

MIKAEL PENTIKÄINEN
mikael.pentikainen@mt1.fi
@jmpentikainen

LEHTIKATSAUS

Ruokaa omalta alueelta

Itä-Hämeen mielestä oman alueen ruokaa kannattaa suosia.

”Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitosta (MTK) muistutetaankin, että jos ihmiset suosisivat paikallisia tuotteita, se voisi lisätä elintarviketuotantoa ja varmasti ainakin varmistaa sen vahvan aseman työllistäjänä ja alueellisena toimijana.

Lähiruualla on vahvuuksia, joista usein ensimmäisenä mainitaan lyhyet kuljetusmatkat. Vähemmän muistetaan kertoa se tosiasia, että lähiruuan taustalla hääräävät tutut ihmiset, joille palautteen tuotteesta voi antaa vaikka yrittäjää hihasta nykäisemällä.”

Hyvää ja halpaa ei ole

Savon Sanomien artikkelitoimittaja **Vesa Kärkkäinen** muistuttaa halpuuden harhasta.

”Jos joku kehuu ostaneensa jotain todella laadukasta ruokaa halvalla, älä kadehdi. Päinvastoin, ota osaa. Hän ei tiedä, mitä on ostanut. Jos tukkuhinta on esimerkiksi alle tuottajahinnan, jotain on pahasti pielessä.

Vaan kuka tietää tuottajahinnan?

Kauppa tietää ja se voi omalta osaltaan myös estää tuottajahintojen polkemista –jos haluaa.

Asiakkaan tehtävä on vaatia kaupalta ja koko elintarvikeketjulta vastuullisuutta.”

Himmeleitä puretaan

Sote-uudistuksen leimallisin piirre on **Kainuun Sanomien** mielestä hallinnon keventäminen.

”Sote-uudistus ja aluehallintoremontti on nyt leimattu varsinaiseksi hallintohimmeleiden ja päätöksentekorakenteiden rakentamishankkeeksi. Mikään väite ei voisi olla kauempana totuudesta.

Kuntia on Suomessa 317. Pelkästään peruspalveluita useamman kunnan alueelle tuottavia alueellisia kuntayhtymiä on 184. Näitä ovat sairaanhoitopiirit, erityishuoltopiirit, perusterveydenhoidon pienemmät kuntayhtymät jne.

Lisäksi on maakuntien liittoja, koulutuksen kuntayhtymiä, jätehuollon organisaatioita. Ja muita himmeleitä.”

”Sosiaali- ja terveydenhuollon remontissa palvelut keskitetään 15 sote-alueen organisaatioon sadoista kunnista ja kuntayhtymistä. Lisäksi kolme maakuntaa järjestää sotensa yhdessä isoman kumppanin kanssa.”

Susi- ja sushialueet vastakkain

Maa- ja metsätalousministeriö esittää talven metsästyskaudeksi 39 kaatolupaa suden kannanhoidolliseen metsästykseen. Sudet kaadettaisiin vakiintuneista laumoista. Esitys lähtee kuukaudeksi lausuntokierrokselle, jonka aikana alkaa myös kaatolupien haku.

Kiistoja lienee taas luvassa. Alueilla, joilla susivahingot ovat arkipäivää, ministeriön esitys koetaan alamittaiseksi. Kaupunkeihin keskittynyt suojeluväki puolestaan vastustaa yhdenkin suden kaatamista. Vastakkain ovat siis tavallaan susi- ja sushialueet. Näyttäisi, että ainakin esityksessään ministeriö on aiempaa paremmin kuullut niitä, joita asia eniten koskee.

MAASEUDUN TULEVAISUUS

Päätoimittaja: Mikael Pentikäinen
Toimituspäälliköt: Jussi Martikainen, Tiina Taipale
Julkaisija: Viestilehdet Oy
Jätä uutisvinkki: uutispaallikot@mt1.fi
Anna palautetta: toimitus@mt1.fi

Maaseudun Tulevaisuus on maa- ja metsätaloustuottajain äänenkannattaja. Se pitää maaseudun ja sen elinkeinojen puolta sekä huolehtii maaseudun henkisestä ja taloudellisesta hyvinvoinnista.